

"ОЛ - ТЫВА ЛИТЕРАТУРАДА"

Мындагы аттың неделяны Берт-Даг ортук...

Шолага организастап эрттирген. Кол сорулгавыс...

Энне чаптанчыг чараш ойнаанан 5 "а" болгаш 6 "б"...

киришен 11 классчыларга школа соонда күзөл-болалары...

Оон аңгыда Пушкиннің чогаалдары...

БАРТААЗЫНЫҢ ТООЖУ

(Улачымы. Эгеан № 1-6, 9-15 "Шында").

Машиналар ам Саян дожун өрү тутсулканнар. Удатпаан...

Тып чорбаан ашак мен. Кандыг херек үлгедип алганым ол?

— Силер дыка сагыш човаванар — деп, Илбек оңу оожургаткан.

Демир өзек биле резина дугуй ийн башка баарга, өжүк камераны камгыш уштуп эгелзээр.

— Оожум, оожум — деп, капитан уруг чангыс-тейлеп турган.

Илбек боду баштап алгаш, мыда сул каан чоран мөчү-сөөктү хөлчөк камгыш уштуп эгелзээр.

Капитан уруг ыгпакка, өлүг кижини кырынче шурай бергеш, оон хевир-дүрүзүн оокунупкан, көк-көк жыктарлыг...

Түнөл: мага-боттун аар кемдээгинден — баш сөөгүнү түттүрүп дөзү болур молдурук чарыган...

Кемдээшкннерни болгаш балыглаащкынарны арага шилдери, демир болгаш янш херекселдер-биле чедирген.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

А Илбек Иргитин өчүүндө: "Мени албадан турганар. Ол кижини соксун дээш, шилдери, кыскашты, манзыларни Маргарт, Алдың-Чек ач берип турдулар".

Маадыр Күжүгеттин өчүүндө: "Индктерин уштуп алдырмасыка, өктери сөгүк болган, оон каапкан бис".

№ 1 ПРОФТЕХУЧИЛИЩЕ

ДИРЕКТОРНУҢ ЭЖИН СОКТААР...

Ажылдап турар системаның бүгү звеноларын эрткен удурутку...

Училищеге баштай чолаачылап, улаштыр бүдүрүлгө өөредилгезин...

Александр Донгакович бүдүрүлгө өөредилгезин, практиказын организасташ, кабинеттерни, лабораторияларын дерип...

Александр Дагбалдан — аныяк башкыларын сүмелекчизин, деткичизин. Хоочуннармыс Василий Петрович...

Директорувус улегерлиг өг-бүлечи, чыл бурунгаар Аянзас кестүп келген, өске ийн уруу № 15 школада эки өөренип турар.

Профтехучилищенин чугула айтырылганы чогуур черлерге база тургузуп келген.

Планнар-ла хой. Директорун эжини соктаар, чурум хажыткан оол кирип келир.

Любовь ГРИГОРЬЕВА.

"СЕЛЕНДЖА" МАГАЗИН. ӨӨРЕДИЛГЕ НОМНАРЫН садып турар. КЭЗЭР ЧЕРИ: Кызыл хоорай, Бухтуев кудумчузу 1, Аэрофлот агентствозу деп автобус доктаар чэр ЭРТЕНГИНИН, 9 ШАКТАН 17 ШАККА ЧЕДИР ЧАПСАР ЧОК ажылдап турар.

Таныжыңар: Мария Дамчай

Ховар дээр мөзү-бүдүштүг кижилер чоруур. Мария Монгуш-биле Дамчанын "чонун кызы" деп чогаарал-биле адап чоруунга чүлдүгүнүп, бо чүлдүмгө номчукчун оон ажал, амыдыралы-биле таныштырар болдолды мен.

Өг-бүлө болгаш ие-чаштын сонал төвүн удурутку-ла беш чылдын үнүрү көрө берген.

КАЙЫЗЫ-ДАА — ХУНАУТКЕЛАДЕ

Бистер, диннакчылар, көрүкчүлөр радио болгаш телевидениенин дамчыдылгаларын барык хунун дыйнап, көрүп турар бис...

Кизи эки белеткеттинген дамчыдылгаларын диннап, көргөн соонда, эки белеткээр улуска өөрүп четтиришикинни сөстери илередиксей бээр.

Радиога уран чүүл, чечен чогаал, культура, өөредилге, спорт, туризм талазы-биле азы янзы-бүрү фестивалдар, конкурстар, ужуражылгалар, көрүлдөр, делегелер, интервьу-беседалар, концерттер дугайында, чок болза аңгы-аңгы тема, рубрикаларга: "Улуг-Хемнин чалгылары", "Эфирде чаа ыры", "Чылдык эки ырызы", "Тывынарам, кымыл ол?" дээш ыкшак болгаш оон-да өске хой дамчыдылгалар үнүп турарын билер бис.

Радиога уран чүүл, чечен чогаал, культура, өөредилге, спорт, туризм талазы-биле азы янзы-бүрү фестивалдар, конкурстар, ужуражылгалар, көрүлдөр, делегелер, интервьу-беседалар, концерттер дугайында, чок болза аңгы-аңгы тема, рубрикаларга: "Улуг-Хемнин чалгылары", "Эфирде чаа ыры", "Чылдык эки ырызы", "Тывынарам, кымыл ол?" дээш ыкшак болгаш оон-да өске хой дамчыдылгалар үнүп турарын билер бис.

Бөгүн мен эки, солун дамчыдылгалар дээш өөрүп четтиришикинни сөстери диннакчыларын мурундан Калдар Монгушка, Татьяна Байындыга болгаш өске-даа радиожурналистер илергейлексез ийн мен. Хоочун радиожурналист Калдар Монгуш хой-хой чылдарда диннакчыларга үлүг үленин бүдүрүп, бараан болуп келген.

Шынап-ла, ол радиога шаг-да-ла, 1983 чылдан бээр, Чөөн Сибиринин Күрүненин культура институтун дооскаш-ла ажылдап киргеш, ам бөгүнге чедир чангыс ол-ла килдизинде ажылдавышаан.

Эки кижилер аравыста

1998 чылда үш уругну Дерзиг-Аксынын тускай интернадыга тургускан. Кымнары дээр: Орлан Кызыл-дэг, Айдын Донгак, Айслана Уйнукпан олар-дыр.

Эрткен сонгулдаларда кожуун чагыргазынче кордал турган он кандидатарнын бирээзи турган, үшкү черин алганы база хойну чугаалап турар. Чон дээш сагыш сазын кожуунурунуну база бир херечини — Көк-Чыраа ар-банын катап тургусканы.

Радиожурналист дугайында

чмы республиканын барык кожуун, суур бүрүзүн каш катап одурту кезип, та чеже катап сургакчылаваан, кандыг-кандыг ажыл-үлгө бөдүрүшээр, кандыг кижилер-биле ужуражып чугаашпаан дээр чүвө.

олуруп. Оон талантызын Танды кожуунга чоруп тургаш, тып, эскерип, үн биждир аппаратка ырыларын бижидип ай, эфирге үндүрүп, чорту мындай оон бодун чаап эккеп, радио, телевидениеге үндүрген соонда, улус-чон-даа ону доразан эскерип, концерттерге чаап эгелзээр.

— Мен ажылымга кончуг ынак, анаа ажок таарынар мен. Бир эвес мени кандыг-бир өске ажылга ажылдадып казга, азы ажылда дие, чүвү-чүвү алып билбес, хоржук хире боор мен... — деп, Татьяна ажы-чүвү минин чугаалаар болду.

— Чүгө ажи-төдүм ишти-хирини боодаш, ычак артынга олурупкан кизи мен — деп, акшиг берген тракторист чугаалааны-ла турган.

Ол ийн оолдук. Урулгарының ачазы Сергей Байынды база салым-чаянынгы усшевер даш чоңукчузу, уран чүрүкчү кизи. Ол элээр каш зона болгаш Россия делегелеринин киржикчизи, лауреат-даа болуп чоран.

Татьяна Байындының кылган ажылы шынарлыг, чогаалдыкчы суу-биле кылдынган болурун оон калы-кожа ажылдап турар эш-өөрү, өске-даа килдистерини ажилдакчылары чоргаарал-биле чугаалаар болдулар.

Эртем-биле дагалданган аныяк специалист 1983 чылда төрөөн Тывазынга ээл кээп, Кызылдын радиодамчыдылга төвүнүн культура килдизинге ажылдап берген. Чоорту ажилдын сүзүчүлүн, хыны тып ай, мергежил, хей-аъттыг, турар-соруукту шуудап чоруй турган. Ук ажил анаа, шынап-ла, дыка тааржыр болган.

Эртем-биле дагалданган аныяк специалист 1983 чылда төрөөн Тывазынга ээл кээп, Кызылдын радиодамчыдылга төвүнүн культура килдизинге ажылдап берген.

Эртем-биле дагалданган аныяк специалист 1983 чылда төрөөн Тывазынга ээл кээп, Кызылдын радиодамчыдылга төвүнүн культура килдизинге ажылдап берген.

Эртем-биле дагалданган аныяк специалист 1983 чылда төрөөн Тывазынга ээл кээп, Кызылдын радиодамчыдылга төвүнүн культура килдизинге ажылдап берген.

Эртем-биле дагалданган аныяк специалист 1983 чылда төрөөн Тывазынга ээл кээп, Кызылдын радиодамчыдылга төвүнүн культура килдизинге ажылдап берген.

Эксперт-химик (адын салган)

1992 чылдың марттың 14-те 13 шак 50 минута турда Кызыл—Абакан оруунуң 249 километринге "К-700" тракторунун оо талкы дугууну штинден күш-биле өлүргөн Андрей Маадыр-оолович Биче-оолдун мөчү-сөөгү тыылган.

Даштыкы байдалы: качыгдан кижинин мага-бодуну өздүздөнгө хажы-дымышкыннар чок, сайыралы шыш, аштаным-чеменип чоразы эки, дурт-сынынгы узуну 165 см, бажынчы хеври шын, дугу кара, узуну 14 см чедир, каракары хаг-дынчак, кежи арыг, сөөктери болгаш кегжирлери будун, аксы шала ажык, хэрээ мөгөш-шыраак, шынганыры сире-реш, ишти дески, даштыкы органнарында дефектилер чок.

Кемдээшкннер: бел кежинден куду качыгдан кизи дигит турда тогундун, када берген хан истери бар, куйгазында балыглардан үүрмек шил бузуудулары тыылган, ужалда, оорганда чиге бистин бижек истери бар. Биолоттуг шинчилелди чорулары биле мөчү-сөөктөн ханын болгаш даразында органнарда бичи бажындыларны үзе кезип алган: мээзинден — 3, базырандан — 1, бүрүзүндө — 2, чүрээнден — 1, балыгланган болгаш кемдээш черлеринден — 2.

А. М. Биче-оолдун ханынга болгаш сидинге химиктиг шинчилелди кылгыра, алкоголь демдектери тыылган. Эксперт-химик (адын салган).

1992 чылдың март 16. "АНАТОМИКТИГ" АНАЛИЗ. Бажынчы мээзи кестүп турар ажык кемдээшкн, ханы бажылар, шыйбактар, хан кучук черлер көвей, мээзинче хан чүгүргөн. Мойнунда, ужалында бижектээр балыгларлыг, 7, 8, 9 дугаар ээгилери сыгылган.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

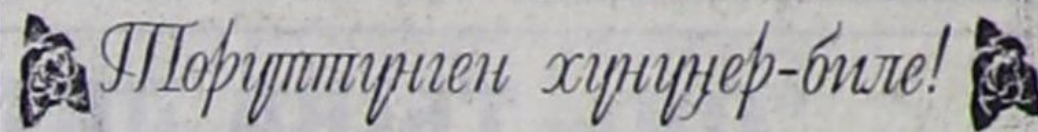
Илбек ам-на өчүктөр, факт-барымдалар, экспертизалар түнелдери-биле боостага чедир чепселенип апкан.

(Улачылым).

МАРТ 11-ДЕН МАРТ 14-КЕ ЧЕДИР

ЧЕТВЕРГ
ОРТ
9.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ
9.00 ХҮННҮН МЕДЭЭЛЕРИ
9.15 "Каржы ангел", т/с...

фантастиктиг сериал.
15.45 Уруглар анекдоттары.
16.10 "Сезам кудумчузу"
16.35 Он алды харга чедир...

"РОССИЯ"
20.00 МЕДЭЭЛЕР.
20.20 Тодаргай-биле
20.45 Ийи рояль.
21.25 "Буураашкин үези", уран-чечен фильм.

т/с.
10.00 БӨГҮН.
10.15 "Чалык назыннын хоюг үнүг кужу", уран-чечен фильм.
12.00 БӨГҮН.

23.00 БӨГҮН.
23.40 — 00.06 Хүннүн маадры.
"ТЫВА"
6.30 Эзир чуртунуң хооннери.
6.25 Реклама
7.00 МЕДЭЭЛЕР.

ТВ ЦЕНТР
13.00 "Күзгелдер болгаш көрүнчүктөр", т/с.
14.20 "Өске планетадан келген кыс", уран-чечен фильм.
16.00 "Чидип бар чыдар", барымдаалыг сериал.

Тыва Республикасының алдарлыг башкаары, улус өөредилгезинин тергизиниң Ким-оол Көк-оол огуу САРЫГ-ЮНГАБ март айда 60 харлаар. Эргим ынак ачавыска, кырган-ачавыска дараазында одурутларын турскааттынас.

ПЯТНИЦА
ОРТ
9.00 ХҮННҮН МЕДЭЭЛЕРИ
9.15 "Каржы ангел", т/с
10.10 Биатлон талазы-биле делегей чемпионнады.

нум!
19.15 Кадыкшыл.
19.45 Хуулгазыннар шолу.
20.45 Тамчыкыг удунар, чаштар!

13.40 Музыка.
14.00 МЕДЭЭЛЕР.
14.30 "Оон өске чугаалаар чүвем чок", т/с.
15.25 "Байлар болгаш алдарлыглар", т/с.

23.00 Дежурный кезек.
00.05 МЕДЭЭЛЕР.
00.40 — 02.08 "Абиссиния", уран-чечен фильм.

ТВ ЦЕНТР
13.00 "Күзгелдер болгаш көрүнчүктөр", т/с.
14.20 "Утка суур", уран-чечен фильм.
16.00 "Чидип бар чыдар", барымдаалыг сериал.

Лайзап огулу Тиней Дозур!
Бизда-хаая сен керген санымда-ла
Кады каржып ойнап өскен
Хайралдыг эрте чаш шаам сактып кээр мен.

60 харлаан юбилярга
Лайзап огулу Тиней Дозур!
Бизда-хаая сен керген санымда-ла
Кады каржып ойнап өскен
Хайралдыг эрте чаш шаам сактып кээр мен.

СУББОТА
ОРТ
8.00 "Ак хептиг херэежен", уран-чечен фильм, 1-ги сериясы.

дыны сотка олуртканы", уран-чечен фильм.
15.00 МЕДЭЭЛЕР.
15.15 Сайзырал.
15.45 Дириг амытаннар аймаа.

20.35 "Маккинси ортудук", уран-чечен фильм.
22.15 "Мени кадай кылып ал азы өлү бер", уран-чечен фильм.

13.30 Мергежили — репортер.
14.00 БӨГҮН.
14.15 "Өлүрүшкүн дугайында ол херэежен бижээн", т/с.

ТВ ЦЕНТР
13.20 "Кэтузил", т/с.
14.50 "Он беш харлыг капитан", уран-чечен фильм.
19.55 "Даг ээзи", м/с.

Ус, Кашпал, Хемчик, Чаа-Хөл
Уян чазык кыстарынын эгин кожа
Кажан-кеээз үүле чогул.
Кады кырынар доннаш душтуу апарган бис.

Болот Бурунович МААДЫ.
ӨВҮРГЕ СПОРТЧУ БОЛГАШ КУЛЬТУРА-МАССАЛЫГ БАЙЫРЛАП
1999 чылдын апрель 2-4 хүннеринде Өвүр кожуунга бокс спортунун сайзырап эгелээнинин

ВОСКРЕСЕНЬЕ
ОРТ
7.45 "Ак хептиг херэежен", 2-ги сериясы.

12.55 Тараачыннар ведомоу.
13.25 "Кустоюн командазынын бүгү аян-чоруктары".
14.25 Каткы-хөг панорамазы.
15.00 МЕДЭЭЛЕР.

17.00 Дириг амытаннар дугайында чугаалар.
18.00 "Эрги квартира".
19.00 Шуут чажыт.
19.55 "К-2" көргүзөр.

12.00 БӨГҮН.
12.15 Акша айтыры.
12.40 "Кречинскийнин кудазы", уран-чечен фильм.
14.55 "Дириг амытаннар амыдыралы", барымдаалыг сериал.

ТВ ЦЕНТР
13.00 Мультифильм.
13.20 "Кэтузил", т/с.
14.40 "Элвин болгаш хоөрүктөр", м/с.

Чазалга
Март 4-те үнөн №15 "Шында" Чагырга даргазы отчедун берген деп рубриказын аадаанда "Эки чүүлдер бар-даа болза..." деп материалдын үшкү колонказынын бирги абазында ийги домакта "Хор-Тайгага 4

хаматты чазык олурүкчүлүк холундан барган" дээнин "Бор-Тайгага 4 хаматты чазык олурүкчүлүк холундан барган" деп чазай мончмуур. Ук чазыг автор Виктор Кара-Салдын буруузу-биле шын эвес парлаттыган.

ЧАПТАНЧЫГ ЧАШТАР, ЧАЗЫК-ХӨГЛҮГ КИЖИЗИДИКЧИЛЕР

Чадаана хоорайның "Чечена" уруглар садынга ада-иелер болгаш башкылар аразынга "Кижичи" бойдустан төлү деп темага ажык айтыр-харызы талазы-биле "төгерик стол" болуп эрткен.

Ортумак бөлүктүн кижизидикчи башкысы Ирина Куулар эгелээ. Аңа кииришкен башкылар оон "Кадык уруг — кадык нинтилел" деп девизтин адаа-биле организастыг, ажыктыг, солун байдалга эрттирген. Ол айтыр-харызына Ирина Балчымаевнадан аңгыда, Анай Чертыкова биле Саяна Куулар база идепкейлиг киирип, ада-иелер-биле ажык-чарлыг чугааны чоруткан.

Бергени-биле онзагай болган: Экология — делгеренгей эртем. Ол колдуунда долгандыр турар хүрээлеливиске хамаарышкан эртем-дир. Бистин оран-саваыс болуп чер-делегей, оон бойдус-буузу, кураулары аңаа хумагалалдыг болурун негээр. Ынчангаш кижичи база-ла ол эртемнин бир онзагай кезекчиге болуп турары-биле солуя.

Оларны амы-хууда, ажыл-айгыжы харылзааларга белеңи-биле ажылга болурун саяндырып турар. Оларны мөзү-бүдүштүг, төлөптиг кижилер кылдыр кижизидерде безин оларнын ол сылдыс кижилерин барымдаалап көөр алаар. Уругларнын ындаг астрологтуг характеристиказын берип ора, Ирина Балчымаевна уругларнын төртүтүнген чыдары, оларнын мекчилеринин дугайында, өле баштыг өгбелеринин биске өөредип чорааны ышкаш, ажыктыг чугааларын өзүгар аалдыр, октаргайда Долаан-Бурган джиривисе Чеди-Хааннын чеди сылдызынын адаа болуп чырык чер кырынга төртүтүнген уругларнын тустуунда хамаарышкан сылдыстарынын аайы-биле оларнын бүткөн бүдүжүн, аажычанын кончуг эки билип ап,

ралынга ажылгап эгелээни-биле бир тодаргай херечизи апарганы оон-на илден-дир. Оон ынай эки, багай хүн-нер, планеталар, сылдыстар бөлүктөрүн, чылдар характеристиказынын аайы-биле кижилеринин аажы-чанчылдарын, өг-бүдө болчурунун чогуудулгазынын дугайында айтыр-хары чугаалар онза солун болган. Черле ынчаш бойдус болгаш ол дугайында ханы билишкени кижилерин өскөн-төрээн бажыңдын эртем-билиинден, ажыл-айгыжындан, экиррек-дузаарга алдан, сеткил-сагыжында эгелээр чүүл болуп турар.

Оон кадында "Бойдус — арыг, кижичи — кадык" деп билишкениг валеология эртемни калбаа-биле холбаштыр эки. Оон түннел көөрге, кижилерге бир дугайында херек чүүл — уйгу болуп турар; ийги черде — хун чурмуу; ушкү черде — аш-чем аймаа; дертүзүнде — идик-хеп аймаа. Оларнын дес-дараалашка чок болза, кижичин чырык черге өй-тавында амыдырап-чурттаары берге болуур.

Ол дугайында уруглар садынның үстүкү бөлүгүнүн кижизидикчи башкысы Анай Чертыкова тодаргай чугаалаан. Ол кижинин арны-бажынын тургузуунун чурун ада-иелерге көргүспүшкөн, кара, кулак, аас, дииш, моюн, боосттааны болгаш бодун боду камнааларынын дугайында таныштырган. Оон аңгыда, ол дорт нугуушкун эмнээшкинин сагырынын болгаш ону амыдыралга хүн бүрдө ажылгаарын сүмелээ. Бо тема оонда улам ханылааш, кижичи бодунун амы-тынын камгалап билеринин эге билгилеринче кире берген. Ада-иелер оон хойну билип алгандар. Нинтизи-биле ада-иелер аразынга эрткен "төгерик стол" ындаг анызлыг бедик денгелек эртен соонда, ам-на "Чечена" уруглар саднын башкылары, эзелеринин эзелери болгаш уруглары ада-иелерге боттарынын солун концертин көргүскөннөр. Ынчангаш "Чеченанын" чечен кыстары черде шыдаар кыстар-дир деп оларнын адресинге хамаарыштыр чугаалазывса ажырбас боор. Олар кожуунун уруглар албан черлеринин аразында организастап эрттирген "Боданганы ботка херек!" деп темалыг ТСК-га бирги черин алгандар. "Чечена" уруглар саднын коллективинге ам-даа чедишкенин күзөвшоон, боттарынын билин, күжүн төлөптиг салгал дээш

ШЫН КИДИСТЕР: Нинтиле-политиктиг кидис — 3-39-15. МЕДЭЭЛЕР АЛБАНЫ — 3-34-98; БУХГАЛТЕРИЯ — 3-41-23; СОЛУН НЕДЕЛДАҮШ КАПАТ ҮНЕР. ХЕМЧЭЛИ 2 ПАРЛАМАЛ АМА. ТИРАЖИ 5620. ЧАГЫ 20.